

SYLABUS KURZU

(Pre školský rok 2023-2024)

Kódy predmetu	Kurz	Hodiny	Počet kreditov	Prerekvizity	Ukončenie
B-PEPde253/22 B-PEPex253/22	Multikultúrna výchova	2	2	Žiadne	H
Vyučujúci Prof. PhDr. Erich Mistrík, CSc., Katedra etickej a občianskej výchovy					

Kontakt

Šoltésovej 4, miestnosť č. 115, tel. 02/9015 9181, www.erichmistrík.sk
erich@erichmistrík.sk mistrík2@uniba.sk

Anotácia

Predmet poskytuje teoretickú výbavu pre multikultúrnu výchovu, základy pre využívanie metód multikultúrnej výchovy a poskytuje študentom zážitok multikultúrnosti. Rozvíja interkultúrne porozumenie a interkultúrne kompetencie budúcich učiteľov a sociálnych pedagógov. Ukazuje hlavné didaktické postupy pri realizácii multikultúrnej výchovy.

Ciele

Rozvoj schopností a zručností:

- Pochopenie základných postojov, ktoré prispievajú k medzikultúrnemu porozumeniu.

Rozvoj poznania:

- Poznanie teoretických východísk multikultúrnej výchovy.
- Poznanie cieľov výchovy k interkultúrnemu porozumeniu.
- Poznanie metód multikultúrnej výchovy.

Obsah a priebeh predmetu

Čo je to kultúra

- Definície a koncepcie kultúry.
- Model kultúry ako ľadovca.
- Štruktúra kultúry. Komunikácia kultúr.
- Multikultúrny pohľad na svet.

Teória multikulturalizmu

- Hlavné pojmy pre pochopenie multikulturalizmu: kultúra, identita, diverzita, kultúrna zmena, kultúrny konflikt, transkultúrnosť, enkulturácia, akulturácia, asimilácia, segregácia, diskriminácia, integrácia, ľudské práva.
- Tri podoby multikulturalizmu: 1. koexistencia radikálne odlišných kultúr v jednom regióne; 2. ideológia aj politický program, ktoré vyjadrujú záujem riešiť problémy vznikajúce z konfliktov kultúr mierovými cestami pri zachovaní kultúrnych špecifík; 3. cieľový stav vývoja, v ktorom kultúry koexistujú a spolupracujú.
- Príčiny multikulturalizmu v súčasných premenách sveta – regionalizácia, individualizácia, globalizácia, mobilita pracovnej sily, emigrácia, imigrácia, rast sebauvedomenia rôznych sociálnych a kultúrnych skupín, uvedomovanie a uzákoňovanie ľudských práv.
- Interpretácie multikulturalizmu vo vzťahu k moci, k politike, k ľudským právam, k médiám.

- Dôsledky multikulturalizmu – multikultúrny idealizmus („multikultúrny človek“), multikultúrna skepsa („zlyhanie multikulturalizmu“).
- Typológia prístupov k multikulturalizmu – konzervatívny multikulturalizmus, liberálny multikulturalizmus, kritický multikulturalizmus.
- Multikultúrne situácie: kultúrny šok, diskriminácia (pozitívna a negatívna), integrácia, asimilácia, „taviaci kotol“, genocída, segregácia (geto), kreolizácia, kultúrny pluralizmus.

Realizácia multikultúrnej výchovy

- Príprava a plánovanie multikultúrnej výchovy. Efektívne postupy v MKV. Realizácia MKV vo vzťahu k modelu aktívneho sociálneho učenia.
- Hodnotenie MKV.
- MKV v kontexte slovenského školstva a v neformálnom vzdelávaní.
- Interkultúrne kompetencie učiteľov.
- Tvorba prostredia, ktoré podporuje MKV.

Úlohy študentov a hodnotenie

Študenti budú modelovať potenciálne situácie konfliktov medzi kultúrami vo svojom prirodzenom prostredí (obec, štvrť, mesto, kde sa študenti cítia ako doma):

- Identifikujú a interpretujú problém, ktorý sa tam vyskytol.
- Hľadajú ciele a možnosti jeho riešenia.
- Hľadajú príspevok školy k riešeniu problému.

Priebežná práca (okolo polovice semestra)

- Identifikovaný a opísaný problém, s vyčlenenými hlavnými rovinami problému.
- Rozsah – 0,5-1 normostrana (900-1800 znakov).
- Študenti môžu za ňu získať maximálne 40 bodov.

Záverečná práca (do konca hodnotiacich týždňov)

- Kompletne spracovanie.
- Rozsah: cca 5 normostrán (cca 9 000 znakov).
- Študenti môžu za ňu získať maximálne 60 bodov.

Študenti externého štúdia spracujú len záverečnú prácu.

Kritériá hodnotenia:

Relevantnosť postupov pre multikultúrnu výchovu.

Rešpektovanie základných princípov multikultúrnej výchovy.

Aspoň potenciálna reálnosť navrhovaných riešení.

Negatívne hodnotenia získavajú projekty, ktoré prezentujú stereotypné pohľady na problematiku.

Formálna požiadavka

Základnou formálnou požiadavkou pre záverečné práce je vysokoškolská jazyková úroveň.

Text, ktorý ju nesplní, vyradím z hodnotenia (=Fx).

Klasifikácia:

A (100-91%, výborne – vynikajúce výsledky),

B (90-81%, veľmi dobre – nadpriemerný štandard),

C (80-73%, dobre – bežná spoľahlivá práca),

D (72-66%, uspokojivo – prijateľné výsledky),

E (65-60%, dostatočne – výsledky splňajú minimálne kritériá),

Fx (59-0%, nedostatočne – vyžaduje sa ďalšia práca navyše).

Odporúčaná literatúra

- BARŠA, P.: *Politické teórie multikulturalizmu*. Brno : CDK, 1999. ISBN 80-85959-47-X
- CASSIRER, E.: *Esej o človeku*. Bratislava : Pravda, 1977 (bez ISBN) (2. časť - Človek a kultúra)
- ČENĚK, J. – SMOLÍK, J. – VYKOUKALOVÁ, Z. 2016: *Interkulturní psychologie*. Praha : Grada. ISBN 978-80-247-5414-7
- DRÁL, P. (ed.), GAŽOVIČOVÁ, T., KADLEČÍKOVÁ, J., TUŽINSKÁ, H.: *Vzdelávanie detí cudzincov v SR. Príklady dobrej praxe*. Bratislava : CVEK, NMS, 2011. ISBN 978-80-89008-37-7, 978-80-970711-1-0
- ĎURAJKOVÁ, D., VARGOVÁ, D.: *Multikultúrna výchova, áno, alebo nie?* Bratislava : MPC, 2007. ISBN 978-80-7164-434-7
- GALLOVÁ KRIGLEROVÁ, E., KADLEČÍKOVÁ, J. A KOL.: *Kultúrna rozmanitosť a jej vnímanie žiakmi základných škôl na Slovensku*. Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2009. ISBN 978-80-969271-9-7
- GAŽOVÁ, V.: *Úvod do kulturológie*. Bratislava : Filozofická fakulta UK, 2009. ISBN 80-7121-315-4
- Interkulturní výchova ve školním vzdělávacím programu*. H. Košťálová (ed.). Praha : Kritické myšlení a Človek v tísní, 2005
- Interkulturní vzdělávání: vybrané pojmy a teorie. Příručka pro pedagogy*. Praha : Človek v tísní, 2005. ISBN 80-902439-0-8
- JIRÁSKOVÁ, V. : *Multikulturní výchova*. Praha : Epoque, 2006. ISBN 80-87027-31-0
- KASÍKOVÁ, H. a kol.: *Interkulturní výchova a vzdělávání: efektivní metody a formy*. Praha : FF UK, 2003
- KOMINAREC, I. – KOMINARECOVÁ, E.: *Multikulturalita a komunikácia*. Prešov : PU, 2009. ISBN 978-80-555-0061-4
- MALÍK, B.: *Úvod do antropológie*. Bratislava : Iris. 2008. ISBN 978-80-89256-09-9
- MALÍK, B.: *Úvod do filozofickej a pedagogickej antropológie*. Bratislava : Veda, 2011. ISBN 978-80-224-1179-0
- MISTRÍK A KOL.: *Multikultúrna výchova v škole*. Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2008. ISBN 978-80-969271-4-2
- MISTRÍK, E. – HAAPANEN, S. – HEIKKINEN, H. – JAZUDEK, R. – ONDRUŠKOVÁ, N. – RÄSÄNEN, R.: *Kultúra a multikultúrna výchova. Culture and Multicultural Education*. Bratislava : Iris, 1999. ISBN 80-88778-81-3
- MISTRÍK, E.: *Multikultúrna výchova*. In: *Školské vzdelávacie programy. Praktický manuál pre zostavenie vlastného školského vzdelávacieho programu*. 3. E1. Bratislava : RAABE, 2008. ISBN 978-80-89182-27-5
- MISTRÍK, E.: *Občan a multikulturalizmus na Slovensku*. In: Goňcová, M., Lysý, J., Rybář, J. a kol.: *Občan a občanská spoločnosť*. Brno : Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6606-9. s. 24-64. Dostupné na internete 20. 8. 2022: https://www.academia.edu/5631134/Občan_a_multikulturalizmus_na_Slovensku
- MISTRÍK, Erich 2000: *Multikultúrna výchova v príprave učiteľov. Rámec kurikula pre univerzity*. 1. vyd. Bratislava : Iris. ISBN 80-89018-10-6
- MULTI-KULTI na školách: Metodická príručka pre multikultúrnú výchovu*. K. Šoltéssová (ed.) Bratislava : NMS, 2006. ISBN 80-89008-21-6
- My a ti druzí. Příručka pro multikulturní výchovu a vzdělávání na základní škole*. Praha: MKC, 2003.
- Než začneme s multikulturní výchovou. Od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu*. E: Janská (ed.). Praha : Človek v tísní, 2008. ISBN 978-80-86961-61-3

Od kultúrnej tolerancie ku kultúrnej identite. Učebné texty pre multikultúrnu výchovu. E. Mistrík (ed.) Bratislava: IRIS, 2001. ISBN 80- 88778-35-20
PRŮCHA, J.: *Multikulturní výchova.* Praha : Triton, 2006. ISBN 80-7254-866-2
S každým dieťaťom sa ráta. Bratislava : UNICEF, 2003. ISBN 80-88788-03-XŠIŠKOVÁ, T.:
VANČÍKOVÁ, K. A KOL.: *Multikultúrna výchova, jej miesto v príprave učiteľov.* Banská Bystrica: PdF UMB, 2013. ISBN 978-80-557-0512-8
VANČÍKOVÁ, K.: *Multikultúrna výchova, jej miesto v súčasnej škole.* Banská Bystrica: PdF UMB, 2013. ISBN 978-80-557-0512-5

Slovník

Dictionary of Multicultural Education. C. A. Grant, G. Ladson-Billings (ed.) Phoenix : Onyx Press, 1997. ISBN 978-1-89774-798-1

Hlavné slovenské a české stránky k multikulturalizmu a multikultúrnej výchove

<https://www.fjuzn.sk/kultura>

www.globalnevzdelavanie.sk

www.clovekvohrozeni.sk

<https://www.clovekvtisni.cz/co-delame/vzdelavaci-program-varianty>

www.mkc.cz